

DE KLACHTENCOMMISSIE BIJ DE VAN DER HOEVEN KLINIEK, LOCATIE DE WIERDE TE UTRECHT

Beslissing van de klachtencommissie bij de Van der Hoeven Kliniek, inzake het klaagschrift van:

*, verder te noemen klager.

Het klaagschrift, gedateerd 26 augustus 2021, is gericht tegen de beslissing d.d. van 23 april, 30 april en 13 juli 2021.

De kliniek heeft schriftelijk gereageerd op 1 oktober 2021. Klager heeft van deze reactie kennis kunnen nemen.

De klacht is behandeld ter zitting van 6 oktober 2021 in het bijzijn van klager, de patiëntvertrouwenspersoon (PVP), het hoofd behandeling en de juridisch medewerker.

In het kader van de behandeling van deze klacht heeft de klachtencommissie kennisgenomen van de volgende informatie:

- Klaagschrift van 2 augustus 2021, door de klachtencommissie ontvangen op 26 augustus 2021;
- Reactie kliniek op het klaagschrift van 1 oktober 2021, met als bijlagen de beslissingen verlenen verplichte zorg d.d. 23 april, 30 april en 13 juli 201, het zorgplan en de zorgmachtiging;
- Een schriftelijke toelichting van de PVP voorafgaand aan de zitting op 6 oktober 2021;
- Hetgeen op de zitting van 6 oktober 2021 is besproken.

Het standpunt van klager

Klager is het niet eens met de insluitingen op 23 april, 30 april en 13 juli 2021. De insluitingen waren onrechtmatig. Klager is opgenomen omdat hij moeite heeft met agressieregulering. Dit uit zich door schreeuwen en schelden, maar hij wordt niet fysiek agressief. Als hij aan de medewerkers vertelt hoe hij zich voelt en wat de waarheid is, wordt hij soms boos. Wat hem dan het beste zou helpen is als hij met rust zou worden gelaten. Hij wordt echter alleen maar verder geprovoceerd. Als ze hem een paar uur geven om te kalmeren, is er geen verplichte zorg nodig. Nu besluiten ze hem gelijk voor een paar dagen in te sluiten, terwijl dit niet terecht is. Dit is niet nodig. Daarnaast gaat zijn agressie niet verder dan schreeuwen en schelden, en dan is insluiting een vergaande maatregel. Ook vindt klager het onterecht dat hij gestraft wordt voor problemen met agressieregulering, terwijl dat juist is waar hij voor is opgenomen. In plaats van behandeling en leren hier mee om te gaan, wordt hij opgesloten.

Hij heeft deze klachten meerdere malen besproken met de medewerkers, maar zij weigeren hun handelen aan te passen. Als hij vertelt wat hij ervan vindt, wordt hij alleen maar vaker ingesloten.

De PVP heeft in de schriftelijke toelichting een aantal wetsbepalingen aangehaald en benoemd, waar in klagers geval de pijnpunten zitten. Kort gezegd zijn er volgens hem minder ingrijpende alternatieven

mogelijk. Met betrekking tot de proportionaliteit heeft de PVP opgemerkt dat de duur van de maatregel en het vijf stappen plan om terug te keren naar de afdeling zich niet met de Wvvgz verhoudt, waarbij de dwang direct moet worden opgeheven als het niet meer nodig is. Het doel is een zo snel mogelijke terugkeer op de afdeling met de daarbij behorende vrijheden. Het moet gaan om zorg op maat. Ook moeten de wensen en voorkeuren van klager worden genoteerd op de Zorgkaart. Onduidelijk is gebleven of er een beoordeling van wilsbekwaamheid heeft plaatsgevonden. Tot slot is de formulering in de schriftelijke beslissingen met betrekking tot de duur van de maatregel 'zo kort mogelijk, zo lang als nodig' niet duidelijk. Dit is een vage en rekbare termijn.

Ter zitting heeft klager toegelicht dat het nu wel prima gaat. Hij is veel aan het sporten, eet goed, werkt en zijn verloven zullen worden uitgebreid. De plek waar hij eigenlijk naar toe zou gaan wordt nog verbouwd, dus dat duurt nog lang.

Wat betreft de insluitingen is klager van mening dat het ook anders kan en dat er meer respect kan zijn voor waar hij last van heeft. Hij heeft meerdere keren aangegeven dat hij graag anders behandeld wil worden. Als hij verbaal agressief is, doet hij niemand iets aan. Men moet hem gewoon even met rust laten. Dan gaat hij een film kijken of iets dergelijks en dan is hij na een paar uur weer rustig. Hij kan zelf wel aangeven wanneer hij weer rustig is. Ze laten hem niet met rust en klager kan het niet aan als ze men 4 of 5 man komen. Hij wordt dan boos en dan gaat de deur dicht. Er sneuvelt dan wel eens wat. Het is niet nodig dat hij vijf dagen ingesloten zit. Het signalenplan is zeker duidelijk en overzichtelijk, maar klager vindt dat de opbouw naar vrijheden te lang duurt. Soms is hij er op dag 2 al aan toe om gewoon weer door te gaan en met alles mee te doen, maar dat mag dan niet.

Klager is nu op een vechtsport gegaan om te leren om te gaan met zijn agressie en om zelfcontrole te krijgen. Hij praat ook sinds een aantal weken met een psycholoog over autisme en hoe om te gaan met prikkels en anderen, en ook hoe het voor anderen is. Klager gebruikt medicatie en dat blijft hij ook wel slikken. Hij was destijds een keer gestopt omdat het heel goed ging. Hij werd toen geprikkeld en boos. Hij dacht en denkt nog steeds dat hij de medicatie niet nodig heeft. Hij merkt geen verschil. Als hij drugs gebruikt merkt hij wel verschil en dit helpt hem.

Klager heeft aangegeven wat hij nodig heeft als er iets gebeurt. Hij kan zelf aan de bel trekken als hij weer rustig is. Hij wil graag sporten en in contact blijven.

De PVP benadrukt nog dat het fijn zou zijn als er een inschatting kan worden gemaakt bij het opleggen van de maatregel hoe lang het gaat duren en dat het ook sneller kan gaan als dat mogelijk is.

Het standpunt van de kliniek

Klager is op 16 januari 2020 opgenomen op De Wierde en verblijft daar in het kader van een zorgmachtiging. Er is sprake van een complexe problematiek bestaande uit autismespectrum stoornis, terugkerende verslavingsproblematiek in combinatie met psychotische kwetsbaarheid en licht verstandelijke beperking. Klager kan verbaal agressief worden. Dit wordt versterkt bij middelengebruik en/of medicatie ontrouw. Daarnaast is hij meermaals bekend met mishandeling in het verleden (bij

middelenmisbruik). Voorafgaand aan opname was klager dakloos. Er loopt een aangehouden reclasseringstoezicht wegens winkeldiefstallen.

Doelen van zijn behandeling zijn het psychiatrisch stabiliseren en optimaal instellen op medicatie, abstinentie van middelen. Diagnostiek in abstinente toestand en het toewerken naar een vervolgtraject.

- 23 april 2021:

Klager heeft aangegeven al een tijd zijn medicatie niet te nemen. Na een fout in de planning van zijn onbegeleide verlof, wordt klager heel boos en uit verbale agressie en gerichte doodverwensingen. Toen is besloten hem te beperken in zijn bewegingsvrijheid en in te sluiten op zijn kamer. De ervaring leert dat wanneer er niet tijdig wordt ingegrepen, klager over kan gaan op fysieke agressie naar spullen met vaak verzet naar personen. Die middag, en ook de volgende dag volgen er nog meer scheldpartijen en verwensingen naar het personeel, onder andere dat hij een personeelslid flink te grazen zal nemen wanneer hij weer vrij is. De indruk bestaat dat klager de zorgverantwoordelijke bewust vermijdt. Op 23 april 2021 heeft klager de papieren ontvangen. Steeds wordt gepoogd om het contact met klager te hertellen. Op 27 april 2021 lukt het klager weliswaar nog niet om op een manier zonder boosheid en onvrede terug te kijken op zijn gedrag, maar hij is wel functioneel en beleefd in contact. Daarom wordt hij weer uitgesloten. Hij blijft wel begeleid door de kliniek.

- 30 april 2021:

Op 30 april begint de dag slecht doordat klager direct dreigend is met uitspraken. Tevens eist hij op denigrerende manier dat er koffie moet komen en dat zijn was in de machine moet. Het personeel loopt met hem naar de automaat waar hij hard schreeuwt en scheldt. Bij verzoek om te stoppen reageert hij verbaal dreigend en blijft hij schreeuwen. Door hardhandige aanpak breekt de wasmiddellade. Hij wordt begeleid naar zijn kamer, alwaar hij met grof geweld en kracht de deur dicht smijt. Hem wordt gezegd dat hij wordt ingesloten, hetgeen wordt gevolgd door veel gescheld en geschreeuw, gebonk en getrap tegen de deur en het stuk gooien van een mok/glas. Die dag blijft klager bij elk contact verbaal agressief. Naar aanleiding van het multidisciplinair stafberaad bezoekt de psychiater klager. Een gesprek was absoluut niet mogelijk. Klager blijft schreeuwen, heeft een dreigende houding en uit zich paranoïde psychotisch. Waarschijnlijk komt dit door medicatiederving en vertrek voormalig behandelend psychiater. In overleg met de psychiater wordt besloten hem over te plaatsen naar de separatuimte en aan te dringen op medicatie-inname. Hij verzet zich verbaal en kondigt aan te zullen vechten tot de dood. Er was veel angst te bespeuren en het was moeilijk contact met hem te krijgen. Uiteindelijk is hij onder begeleiding naar de separeer gelopen en stemt in met het herstarten olanzapine. Hij ontvangt de beslissing tot verplichte zorg. Hij maakt een psychotische indruk: de kliniek zou betrokken zijn bij de maffia, een begeleider zou hem hebben bedreigd met een pistool en hij zou de geheimen van de hele wereld weten. Hij laat wel meer contact toe en neemt de medicatie. De spanning neemt daardoor af. Op 3 mei 2021 is klager terug gekeerd naar zijn kamer. De psychiater merkt op 4 mei dat er sprake is van enig herstel door de vaste inname van olanzapine.

- 13 juli 2021:

Op 13 juli 2021 ageert klager tegen zijn netwerkbegeleider. Hij slaat hard zijn deur dicht en vraagt naar zijn HB. Die is in overleg en er wordt gevraagd te wachten op zijn kamer. Klager negeert het behandelteam als hij toch tijdens de lunch de keuken in gaat. Besloten wordt hem te begeleiden. Klager

klaagt over de insluiting. Hoewel de beslissing formeel wel is genomen, is er die dag feitelijk geen sprake van insluiting. De situatie was dusdanig dat begeleiding voldoende was om de veiligheid te waarborgen.

Het ernstig nadeel bestaat uit het risico op zowel verbale als fysieke agressie. Tevens bestaat het risico dat hij in conflict komt met anderen en naast de dader ook slachtoffer wordt van agressie. Op de afdeling wordt gezien dat hij ook irritatie en mogelijke agressie van anderen over zich af kan roepen door zijn gedrag en verbale agressie na relatief kleine irritaties. Het risico op vernieling van spullen is ook in de kliniek aanwezig.

Doelmatigheid, subsidiariteit en proportionaliteit

Het behandelteam heeft meermaals tevergeefs geprobeerd overeenstemming te vinden in het afstemmen van de ingezette interventies. Ondanks meerdere pogingen en inspanningen vanuit het behandelteam, is geen afstemming met hem mogelijk. Hij is het structureel oneens met de interventies en de geschiedenis leert dat hij fors kan ontregelen met gepaard gaande agressie. Door het aanbieden van rust en structuur kan hij ook weer tot een goede samenwerking komen en psychiatrisch stabiliseren, wat resulteert in afname van het risico op ernstig nadeel. De verplichte zorg wordt ingezet om de wereld van klager weer concreet, duidelijk en voorspelbaar te maken en houden in de hoop dat hij zichzelf gauw weet te herpakken. Het risico bestaat dat hij over gaat van verbale agressie naar fysieke agressie. Hij is in het verleden bekend met mishandeling. Aangezien spanningen enkel oplopen zonder het inzetten van interventies, is er een aanzienlijk risico op agressie naar medepatiënten dan wel naar hulpverlening. Reden waarom het noodzakelijk is om verplichte zorg in de vorm van insluiting in te zetten.

Stand van zaken nu

Hoewel eind juli klager meer ontspannen is in contact naar het behandelteam, verlopen augustus en september wisselend. Hij wisselt snel betreft stemming en hij ondervindt veel spanning van de naastgelegen afdeling. Zowel op 12 augustus als op 8 september 2021 valt hij terug in middelengebruik. Zijn zorgmachtiging is voor een jaar verlengd.

Ter zitting is door het hoofd behandeling toegelicht dat zij gepoogd heeft om de interventies bespreekbaar te maken, maar dat dit niet lukt. Hij houdt zich slapend en/of neemt de telefoon niet op. Er zijn ook wel periodes dat ze het er samen wel over kunnen hebben, maar dan lijkt het alleen maar op te laaien. Hij kan in zijn boosheid met spullen gaan gooien en tegen dingen aan schoppen. Uiteraard is het de bedoeling om maatregelen zo snel als mogelijk weer op te heffen. Er zijn bepaalde afspraken gemaakt in het signalenplan. Daarin staat ook duidelijk wat er nodig is om over te gaan naar de volgende fase. De zorg is op maat. Zo is bij klager in fase 2 nog wel sprake van beperkingen in de kliniek, maar hij mag als uitzondering wel op verlof. Voor de toekomst kunnen er weer nieuwe of andere afspraken gemaakt worden. Het signalenplan is een werkdocument en wordt iedere drie maanden opnieuw bekeken. Er wordt voor de duur van de maatregelen altijd gekeken naar de noodzaak. Er is wel eens geprobeerd om klager niet volgens het stappenplan zijn vrijheden terug te laten krijgen, maar sneller,

maar dit heeft toen geleid tot een terugval. Wanneer er een maatregel is opgelegd, wordt er bij elke overdracht stil gedaan bij de afgelopen 24 uur en krijgt klager een score. Dit wordt ook iedere dag terug gekoppeld aan klager en waarom hij wel of niet over kan gaan naar een andere fase. Er wordt steeds stapsgewijs gekeken naar een verdere uitbreiding van vrijheden. Het is lastig om bij voorbaat aan te geven hoe lang een maatregel duurt. Het is namelijk ingewikkeld voor klager wanneer dit niet overeen komt met de werkelijkheid. Daarom wordt die termijn nog niet benoemd bij het opleggen van de maatregel, maar de term 'zo kort mogelijk, maar zo lang als nodig'.

Er zijn ook meerdere gesprekken geweest over het belang van medicatie. Klager is nu akkoord met de verhoging van Olanzapine. Er is ook gestart met pillen tegen het piekeren.

Er is een zorgkaart waarop ook de wensen van klager worden bijgehouden. De registratie van de wilsbekwaamheid is nog niet terug gevonden in het dossier.

De beoordeling

Op grond van artikel 10:3 Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz) kan een schriftelijk gemotiveerde klacht ingediend worden bij de klachtencommissie over een daar genoemde beslissing of niet nakoming van een verplichting. Het gaat in dit geval over drie beslissingen tot het verlenen van verplichte zorg op grond van artikel 8:9 Wvvggz. Dit valt onder artikel 10:3 Wvvggz, waardoor klager ontvankelijk is in zijn beklag.

De klachtencommissie stelt vast dat er voor klager een signalenplan is opgesteld. Daarin is opgenomen op welk moment en bij welk gedrag klager beperkt zal worden in zijn vrijheden. Het ernstig nadeel bestaat uit een risico op verbale agressie en uit het verleden is gebleken dat dit ook over kan gaan in fysieke agressie in combinatie met middelengebruik. Ook vernielt klager soms spullen als hij boos is. Door een beperkende maatregel op te leggen, wordt rust en structuur geboden, waardoor klager psychiatrisch kan stabiliseren en weer tot een goede samenwerking kan komen. In het signalenplan is ook een stappenplan opgenomen over hoe de opbouw naar vrijheden na het opleggen van een maatregel vervolgens gaat. Hierbij wordt er iedere dag gekeken naar zijn gedrag en een score gegeven. Dit wordt ook per dag aan klager teruggekoppeld en uitgelegd waarom hij dan wel of niet een fase verder gaat. De maatregel duurt zo kort mogelijk, en zo lang als nodig. Bij klager duurt de opbouw van de vrijheden vaak een aantal dagen. Er is ook wel geprobeerd dit wat te versnellen, maar dit heeft in het verleden geleid tot een terugval. Het betreft wel zorg op maat, dus het duurt niet standaard vijf dagen zoals klager aangeeft. Dit kan onder bepaalde omstandigheden ook langer of korter duren. Per dag wordt bekeken of het noodzakelijk is om klager nog langer te beperken.

Op 23 april, 30 april en 13 juli 2021 is klager in zijn vrijheden beperkt en is er sprake van een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg op grond van artikel 8:9 Wvvggz.

De insluiting van 23 april 2021 heeft geduurd tot 27 april 2021. De insluiting van 30 april 2021 heeft geduurd tot 3 mei 2021, en op 13 juli 2021 is klager uiteindelijk niet ingesloten maar alleen begeleid. Dit was toen voldoende om de veiligheid te waarborgen.

Klager stelt dat deze maatregelen niet proportioneel, subsidiair en doelmatig zijn geweest. Hij stelt dat wanneer hij boos wordt, hij gewoon even een paar uur met rust gelaten moet worden en dan weer gewoon mee kan doen. Hij vindt de insluiting van vijf dagen een te zwaar middel en is van mening dat het voldoende is om hem even met rust te laten. Dan hoeft er ook geen verplichte zorg te worden toegepast. Hij is van mening dat hij zelf goed kan aangeven wanneer hij weer rustig is en weer mee kan doen.

De klachtencommissie overweegt het volgende.

Klager stelt dat in zijn algemeenheid de opbouw van vrijheden na het opleggen van een maatregel te lang duurt. Hij klaagt in dit geval over specifiek drie momenten, 23 april, 30 april en 13 juli 2021.

De klachtencommissie is van oordeel dat de kliniek goed heeft uitgelegd en gemotiveerd waarom de beperkende maatregelen op die momenten zijn opgelegd en hoe de opbouw van vrijheden is verlopen. Deze afspraken zijn ook met klager vastgelegd in het signalenplan. Dit signalenplan is een werkdocument en de afspraken die worden gemaakt worden in ieder geval iedere drie maanden opnieuw bekeken.

Klager is het niet eens met deze interventies waardoor hij in zijn vrijheden wordt beperkt, waardoor er geen overeenstemming kan worden gevonden hierin. De noodzaak om klager in zijn vrijheden te beperken is er wel, omdat de geschiedenis leert dat hij fors kan ontregelen met gepaard gaande agressie, met name verbaal maar dit kan ook overgaan tot fysieke agressie. Ook kan klager spullen vernielen. Er moet dan worden ingegrepen om klager weer psychiatrisch te laten stabiliseren en weer tot een samenwerking te komen. Klager stelt zelf dat hij gewoon even met rust gelaten moet worden en dan na een paar uur weer mee kan doen, maar de ervaring van de kliniek is daarin anders. De klachtencommissie acht het zeer begrijpelijk, gelet op de ontregeling en verbale en mogelijk fysieke agressie dat de opbouw van de vrijheden stapsgewijs wordt gedaan. Toen eerder een keer is geprobeerd dit sneller op te bouwen, heeft dit direct geleid tot een terugval.

De klachtencommissie heeft geen reden om te twijfelen aan de professionele inschatting van het gedrag van klager en wat er nodig is om hem weer psychiatrisch te laten stabiliseren. Klager dient op dat moment als hij zo boos is en verbaal agressief, echt afgezonderd te worden van de groep in verband met de veiligheid van anderen en spullen, en ook voor zijn eigen veiligheid want zijn gedrag kan ook iets opwekken bij de medepatiënten.

Nu klager het niet eens is met deze interventies, maar de noodzaak wel voldoende is gemotiveerd, voldoen de beslissingen aan de proportionaliteit en subsidiariteit. De doelmatigheid is ook aangetoond omdat klager inderdaad weer rustig wordt en na een paar dagen opbouw naar vrijheden weer goed in de samenwerking is en mee kan doen vanuit zijn programma.

De klachtencommissie merkt nog op dat voor de duur van de maatregel de term 'zo kort mogelijk, maar zo lang als noodzakelijk' wordt gebruikt. Geopperd is dat het voor klager wellicht fijn zou zijn als bij oplegging al bepaald wordt hoe lang de maatregel in beginsel zou duren. Dit is echter gelet op de wet niet noodzakelijk om van te voren al te bepalen. Het zal ook per geval verschillend kunnen zijn hoe lang het nodig is. De klachtencommissie acht het voldoende dat in de beslissing de duur op deze manier

wordt beschreven, en dat tijdens de maatregel iedere dag (twee maal) bij de overdracht wordt gekeken naar de noodzakelijkheid en of klager over kan naar een volgende fase. Klager krijgt die terugkoppeling ook iedere dag.

De klachtencommissie is gelet op bovenstaande overwegingen van oordeel dat de beslissingen voldoen aan de proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid. Daarnaast is er geen sprake van strijd met de wet, dan wel de redelijkheid en billijkheid. De klachtencommissie zal de klacht dan ook ongegrond verklaren.

Oordeel

De klachtencommissie verklaart de klacht ongegrond.

Aldus gedaan door de voorzitter en twee leden van de klachtencommissie, bijgestaan door de secretaris, en ondertekend door de voorzitter en de secretaris, op 25 oktober 2021.

De secretaris

De voorzitter

Op grond van artikel 10:7 Wvvgz kan betrokkene, de vertegenwoordigen, de zorgaanbieder of een nabestaande van betrokkene een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht. De termijn voor het indienen van een verzoekschrift bedraagt zes weken na de dag waarop de beslissing van de klachtencommissie aan de verzoeker is meegedeeld. De rechter kan de beslissing waartegen de klacht is gericht, schorsen op grond van artikel 10:9 Wvvgz.

Datum verzending afschrift:

Voor kopie conform: